

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Παιδείας

Δρ. Κατερίνα Σαραφίδου
Διευθύντρια Π.Ε. Ροδόπης

ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΘΕΜΑΤΑ- ΟΡΙΣΜΟΙ -ΕΝΝΟΙΕΣ

- ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ
- Εισαγωγή - Θεμελιώδεις έννοιες και φιλοσοφική σκέψη
- Φιλοσοφία της παιδείας και της εκπαίδευσης. Αναγκαιότητα της φιλοσοφικής εκπαίδευσης των εκπαιδευτικών
- Άλλα θέματα Φιλοσοφία της Παιδείας. Φιλοσοφικό υπόβαθρο της διδασκαλίας. Η μάθηση από τη φιλοσοφική σκοπιά
- Ανθρωπολογικές προϋποθέσεις της αγωγής
- Διαστάσεις και αντινομίες στην εκπαίδευση
- Γλώσσα και φιλοσοφική σκέψη. Πληροφόρηση και φιλοσοφική σκέψη. Κριτική σκέψη και φιλοσοφία
- Κλασικές μορφές στη Φιλοσοφία της Παιδείας. Φιλοσοφικά ρεύματα, κύριες σχολές εξέλιξης, επίδραση στο παιδευτικό γίγνεσθαι
- Νέες τάσεις και νέοι προβληματισμοί στη φιλοσοφία της Παιδείας

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Παιδείας

Επιστήμη

Επιστήμη είναι μια δυναμική διαδικασία, γνώσης & πραγματικότητας και ταυτόχρονα το ίδιο το γνωστικό σώμα που συγκροτείται κάθε φορά ως αποτέλεσμα της προσπάθειας αυτής.

Φιλοσοφία

Φιλοσοφία μπορεί να είναι η γενική γνώση που προκύπτει από τη διασύνδεση των αιτιών με τα αποτελέσματα και των αποτελεσμάτων με τα αίτια.

Εισαγωγή στη Φιλοσοφία της Παιδείας

Οι ιδέες, «οι εγκατεστημένες», στο μυαλό μας, είτε είναι εγγενείς, είτε αναπτύχθηκαν ως αντιλήψεις των αισθήσεων είτε, τέλος, με τη διαδικασία της σκέψης και του διαλογισμού προήλθαν ως νέες από τις πρωταρχικές ιδέες. Με βάση την τελευταία λοιπόν έννοια η φιλοσοφία μπορεί να είναι

μια έρευνα των πραγμάτων δια της σκέψεως και του διαλογισμού

«Η φιλοσοφία είναι η μόνη μορφή της ανθρώπινης σκέψης που ο προσδιορισμός της φύσης της αποτελεί πρόβλημά της. Αυτό δημιουργεί τουλάχιστον ένα φαινομενικό παράδοξο, αφού, για να βρούμε τι είναι φιλοσοφία, πρέπει να φιλοσοφήσουμε» Τ. Καζεπίδης

ΠΑΙΔΕΙΑ

Αγωγή; Εκπαίδευση; ή Παιδεία

Αγγλικά: education για βασικές χρήσεις, τίτλους βιβλίων και ευρύτερο εκπαιδευτικό χώρο. Μόνο για τη λέξη παιδεία με την έννοια της καλλιέργειας χρησιμοποιείται η λέξη culture, συνώνυμη κατά μια άποψη με τον πολιτισμό (Α. Κοραής)

Εννοιολογικοί ορισμοί:

Αγωγή: Η διαδικασία καθοδήγησης, συνειδητής ή μη, και το σύνολο των διαπλαστικών επιδράσεων, κυρίως ψυχοκοινωνικής κατεύθυνσης, που δέχεται το αναπτυσσόμενο άτομο στη διαμορφωτική περίοδο της ζωής του

Εκπαίδευση: Η συστηματική μορφωτική διαδικασία, μεταξύ εκπαιδευτικού και εκπαιδευομένου, παροχής και απόκτησης γνώσεων, δεξιοτήτων και παιδείας μέσα κυρίως σε εκπαιδευτικά ιδρύματα

Παιδεία: Η παιδευτική διαδικασία και το συνολικό μορφωτικό αποτέλεσμα της ανατροφής, της αγωγής και της εκπαίδευσης

ΠΑΙΔΕΙΑ

Ο Πλάτων υπάγει την αγωγή στην παιδεία καθώς και τις έννοιες, σωφροσύνη και δικαιοσύνη. Παιδεία μὲν ἔσθ' ἡ παίδων ολκή τε καὶ αγωγή πρὸς τὸν ὑπὸ τοῦ νόμου λόγον ὀρθὸν εἰρημένον καὶ τοὺς ἐπεικεστάτους καὶ πρεσβυτάτους δι' ἐμπειρίαν συνδεδογμένον, (Νόμοι, 659d)
Τὴν δὲ εἰς χρήματα τείνουσαν ἢ τινα πρὸς ἰσχύν, ἢ καὶ πρὸς ἄλλην τινὰ σοφίαν ἀνευ νόμου καὶ δίκης, βάνησον τ' εἶναι καὶ ἀνελεύθερον καὶ οὐκ ἀξίαν τὸ παράπαν παιδείαν καλεῖσθαι, (Νόμοι, 644a)

κεφάλαιον δὴ παιδείας [643d] λέγομεν τὴν ὀρθὴν τροφήν, ἣ τοῦ παίζοντος τὴν ψυχὴν εἰς ἔρωτα μάλιστα ἄξει τούτου ὃ δεήσει γενόμενον ἄνδρ' αὐτὸν τέλειον εἶναι τῆς τοῦ πράγματος ἀρετῆς. ὁρᾶτε οὖν εἰ μέχρι τούτου γε, ὅπερ εἶπον, ὑμῖν ἀρέσκει τὸ λεχθέν.

θεμέλιος λίθος πάνω στο οποίο θα θεμελιωθεί η ιδεώδης πολιτεία

ΠΑΙΔΕΙΑ

Παιδεία είναι εκείνη που γυμνάζει τον άνθρωπο από την παιδική ηλικία στην αρετή και του εμπνέει σφοδρή επιθυμία να την αγαπήσει και να γίνει τέλειος πολίτης, που να ξέρει να κυβερνά και να υπακούει στους νόμους σύμφωνα με το πνεύμα της δικαιοσύνης. Αυτό το είδος της ανατροφής καθορίζει, όπως μου φαίνεται, ο λόγος μας και τώρα μονάχα αυτήν θέλει να ονομάσει παιδεία. Εκείνην που βάζει στόχο της τα χρώματα ή εκείνην που αποβλέπει στην απόκτηση πολιτικής δυνάμεως ή κανένα άλλο είδος σοφίας, χωρίς σύνεση και δικαιοσύνη, τη θεωρεί βάνανυση και ανελεύθερη και τελείως ανάξια να ονομάζεται παιδεία. Εμείς όμως ας μη διαφωνούμε μεταξύ μας για τις λέξεις, αλλά ας μείνουμε σταθεροί στο λόγο που παραδεχόμαστε, ότι δηλαδή εκείνοι που έχουν πάρει σωστή μόρφωση γίνονται σχεδόν ενάρετοι και ότι δεν πρέπει να περιφρονούμε καθόλου την παιδεία γιατί έρχεται πρώτη στους τελειότερους ανθρώπους από όλα τα αγαθά. Κι αν κάποτε μας ξεφεύγει, είναι δυνατό να την επαναφέρουμε στη θέση της, κι αυτόν τον αγώνα πρέπει να κάνει πάντοτε κάθε άνθρωπος όσο μπορεί σ' όλη του τη ζωή (Πύλη της Ελληνικής Γλώσσα)

ΠΛΑΤΩΝ, ΝΟΜΟΙ

[Κατάλογος κειμένων](#) | [Απόκρυψη μετάφρασης](#)

ΠΛ Νομ 643a–644b

Ιδανική παιδεία και η συμβολή της στη διαμόρφωση του τέλειου πολίτη

“ Ο Αθηναίος (βλ. ΠΛ Νομ 631b–632d) υποστήριξε ότι η σπαρτιατική αγωγή ήταν ατελής, καθώς δεν εξασφάλιζε στους Σπαρτιάτες την απαιτούμενη σωφροσύνη για την αντιμετώπιση των ηδονών. Έτσι, η συζήτηση έφτασε στα συμπίσια και τη μέθη. Ο Αθηναίος δίστασε να συνεχίσει, φοβούμενος μήπως μακρηγορήσει, όμως οι συνομιλητές του τον ενθάρρυναν.

ΚΛ. Πῶς γὰρ οὐ;

ΑΘ. Μὴ τοῖνυν μὴδ' ὁ λέγομεν εἶναι παιδεῖαν ἀόριστον γένηται. νῦν γὰρ ὄνειδιζόντες ἐπαινοῦντές θ' ἐκάστων τὰς τροφάς, λέγομεν ὡς τὸν μὲν πεπαιδευμένον ἡμῶν ὄντα τινά, [643e] τὸν δὲ ἀπαιδευτὸν ἐνίστε εἰς τε καπηλείας καὶ ναυκληρίας καὶ ἄλλων τοιούτων μάλα πεπαιδευμένων σφόδρα ἀνθρώπων· οὐ γὰρ ταῦτα ἡγουμένων, ὡς ἔοικ', εἶναι παιδεῖαν ὁ νῦν λόγος ἂν εἴη, τὴν δὲ πρὸς ἀρετὴν ἐκ παίδων παιδεῖαν, ποιοῦσαν ἐπιθυμητὴν τε καὶ ἐραστὴν τοῦ πολίτην γενέσθαι τέλειον, ἀρχεῖν τε καὶ ἀρχεσθαι ἐπιστάμενον μετὰ δίκης. ταύτην [644a] τὴν τροφήν ἀφορισάμενος ὁ λόγος οὗτος, ὡς ἐμοὶ φαίνεται, νῦν βούλοισι' ἂν μόνην παιδεῖαν προσαγορεύειν, τὴν δὲ εἰς χρήματα τείνουσαν ἢ τινα πρὸς ἰσχύν, ἢ καὶ πρὸς ἄλλην τινὰ σοφίαν ἄνευ νοῦ καὶ δίκης, βάνουσον τ' εἶναι καὶ ἀνελεύθερον καὶ οὐκ ἀξίαν τὸ παράπαν παιδεῖαν καλεῖσθαι. ἡμεῖς δὴ μὴδὲν ὀνόματι διαφερώμεθ' αὐτοῖς, ἀλλ' ὁ νυνδὴ λόγος ἡμῖν ὁμολογηθεὶς μενέτω, ὡς οἱ γε ὀρθῶς πεπαιδευμένοι σχεδὸν ἀγαθοὶ γίνονται, καὶ δεῖ δὴ τὴν παιδεῖαν [644b] μῆδαμὸς ἀτιμάζειν, ὡς πρῶτον τῶν καλλίστων τοῖς ἀρίστοις ἀνδράσιν παραγιγνόμενον· καὶ εἴ ποτε ἐξέρχεται, δυνατόν δ' ἔστιν ἐπανορθοῦσθαι, τοῦτ' αἰεὶ δραστέον δια βίου παντὶ κατὰ δύναμιν.

ΚΛ. Ὅρθῶς, καὶ συγχωροῦμεν ἅ λέγεις.

Β. Μοσκόβης

Κ. Φίλιππας

καὶ ἐπαινώντας τὴν ἀνατροφή του καθενὸς λέμε ὅτι ἓνας ἀπὸ μας εἶναι μορφωμένος. Ὁ ἄλλος ὅτι εἶναι ἀμόρφωτος κάποτε καὶ στο ἐμπόριο καὶ στη ναυτιλία καὶ λέμε τα ἴδια γιὰ πολλοὺς ὅμοιους ἀνθρώπους που εἶναι πολὺ καλὰ μορφωμένοι. Γιατί, ἔχω τὴ γνώμη, ὅτι ὁ λόγος μας δὲν ἔχει καμιά σχέση μ' ἐκείνους που θεωροῦν τὰ παραπάνω ἐκπαίδευση. Παιδεία εἶναι ἐκείνη που γυμνάζει τὸν ἀνθρώπο ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία στὴν ἀρετὴ καὶ του ἐμπνέει σφοδρὴ ἐπιθυμία νὰ τὴν ἀγαπήσει καὶ νὰ γίνεῖ τέλειος πολίτης, που νὰ ξέρεῖ νὰ κυβερνά καὶ νὰ υπακοῦεῖ στους νόμους σύμφωνα με τὸ πνεῦμα τῆς δικαιοσύνης. Αὐτὸ τὸ εἶδος τῆς ἀνατροφῆς καθορίζει, ὅπως μου φαίνεται, ὁ λόγος μας καὶ τώρα μονάχα αὐτὴν θέλει νὰ ονομάσει παιδεία. Ἐκείνην που βάζει στόχο τῆς τὰ χρώματα ἢ ἐκείνην που ἀποβλέπει στὴν ἀπόκτηση πολιτικῆς δυνάμεως ἢ κανένα ἄλλο εἶδος σοφίας, χωρὶς σύνεση καὶ δικαιοσύνη, τὴ θεωρεῖ βάνουση καὶ ἀνελεύθερη καὶ τελείως ἀνάξια νὰ ονομάζεται παιδεία. Ἐμεῖς ὁμῶς ἀς μὴ διαφωνοῦμε μετὰξὺ μας γιὰ τὶς λέξεις, ἀλλὰ ἀς μείνουμε σταθεροὶ στο λόγο που παραδεχόμεστε, ὅτι δηλαδὴ ἐκεῖνοι που ἔχουν πάρει σωστὴ μόρφωση γίνονται σχεδὸν ἐνάρετοι καὶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ περιφρονοῦμε καθόλου τὴν παιδεία γιατί ἐρχεται πρῶτη στους τελειότερους ἀνθρώπους ἀπὸ ὅλα τὰ ἀγαθὰ. Κι ἀν κάποτε μας ξεφεύγει, εἶναι δυνατό νὰ τὴν ἐπαναφέρουμε στὴ θέση τῆς, κι αὐτὸν τὸν ἀγῶνα πρέπει νὰ κάνει πάντοτε κάθε ἀνθρώπος ὅσο μπορεῖ σ' ὅλη του τὴ ζωὴ.

ΚΛΕΙΝΙΑΣ: Σωστά, καὶ συμφωνοῦμε σε ὅσα μας εἶπες.

ΠΑΙΔΕΙΑ

Ο Τ. Καζεπίδης ισχυρίζεται ότι:

«Καμιά από τις άλλες έννοιες που χρησιμοποιούμε στον χώρο της εκπαιδευτικής πολιτικής και πράξης, όπως είναι, λόγου χάρη, η αγωγή, η κοινωνικοποίηση, η εκπαίδευση, η διδασκαλία κτλ., δεν έχει τη σπουδαιότητα που έχει η έννοια της παιδείας ή της μόρφωσης» (1992, 105).

A. Whitehead: Η παιδεία (culture) είναι δραστηριότητα της σκέψης και δεκτικότητα στην ομορφιά και στο γεμάτο ανθρωπιά αίσθημα. Θρύψαλα πληροφόρησης δεν έχουν να κάνουν τίποτα μ' αυτή. {...} Εκείνο που θα πρέπει να έχουμε στόχο να βγάλουμε, είναι άνθρωποι με γενική καλλιέργεια και εξειδικευμένη γνώση προς κάποια πολύ συγκεκριμένη κατεύθυνση.

Η εξειδικευμένη τους γνώση θα τους παρέχει το έδαφος απ' όπου θα ξεκινούν, και η γενική τους καλλιέργεια θα τους οδηγεί βαθιά ως τη φιλοσοφία και ψηλά ως την τέχνη. (1932/1959,1)

ΠΑΙΔΕΙΑ

Ο. Reboul (2002) ισχυρίζεται ότι:

«Η παιδεία αποτελεί ένα **καθαυτό φιλοσοφικό πρόβλημα**, το οποίο οι μεγαλύτεροι φιλόσοφοι από τον καιρό του Πλάτωνα δεν έπαψαν ποτέ να θέτουν και να αναπτύσσουν σε όλες του τις διαστάσεις. {...} Το ερώτημα «τι είναι παιδεία» ανάγεται στο «τι είναι άνθρωπος» ένα κατ' εξοχήν φιλοσοφικό ερώτημα»

Ο ρόλος της Φιλοσοφίας:

Η Φιλοσοφία έπαιξε πάντα καθοριστικό ρόλο, θετικό, στην ανάπτυξη των επιστημών, οι οποίες χαρακτηρίζονται και έχουν περισσότερο γνωστική λειτουργία, ενώ αυτή, πέρα από το ρόλο της ως μήτρας των επιστημών, κλίνει προς τα ηθικοπρακτικά ζητήματα που ενδιαφέρουν άμεσα τον άνθρωπο και έχουν επιπτώσεις στη σύνολη κοινωνία

.

Φιλοσοφία της παιδείας:

Από μια άποψη, είναι η Επιστήμη των Επιστημών της Αγωγής, που ασκεί χρέη επιστημολογίας για καθεμιά από αυτές. Πολύ γενικά, λοιπόν, περιεχόμενο της Φιλοσοφίας της Παιδείας είναι η παιδεία κοιταγμένη από τη σκοπιά της φιλοσοφίας.

Είναι η εφαρμογή της φιλοσοφίας στον εντοπισμό, τη μελέτη, την ανάλυση και την αποσαφήνιση των εκπαιδευτικών προβλημάτων, στην περιγραφή και βαθύτερη κατανόηση της διαδικασίας, των προϋποθέσεων, των αρχών και του τέλους της παιδείας, στην αντίληψη τη θέαση και προσέγγιση της εκπαιδευτικής πραγματικότητας.

.

Φιλοσοφία της παιδείας:

Η ΦτΠ συνιστά κλάδο της Φιλοσοφίας, βασιζόμενη στη γενική φιλοσοφία αφού τα θεμελιώδη προβλήματα είναι κατά βάση φιλοσοφικά, εντασσόμενη σε μια από τις ευρύτερες διαιρέσεις της και μάλιστα στο χώρο της Ηθικής και Πολιτικής καθώς εξετάζει πρακτικά προβλήματα (τη σκόπιμη δηλ. δραστηριότητα του ανθρώπου προς ένα στόχο).

Μεταλαμπαδεύει αξίες, ιδανικά, στάσεις ζωής, συγκροτεί συνολική θεωρία για τη ζωή και τον κόσμο διαμορφώνοντας βιοθεωρία - κοσμοθεωρία, αναλύει τη δραστηριότητα του ανθρώπου προς το συνάνθρωπο και συμβάλλει στη χάραξη εκπαιδευτικής πολιτικής.

Φιλοσοφία της παιδείας:

Είναι γνωστό ότι από όλες τις επιστήμες που ασχολούνται σήμερα με την εκπαίδευση και τα προβλήματά της, η αρχαιότερη είναι η φιλοσοφία.

Πολύ πριν επινοηθούν οι εμπειρικές και ποσοτικές μέθοδοι έρευνας, οι φιλόσοφοι στοχάζονταν πάνω στην ορθή εκπαίδευση με τρόπο που μας αφήνει έως σήμερα έκπληκτους. [...]

Η μακραίωνη φιλοσοφική παράδοση έχει αποθησαυρίσει μια πλούσια παρακαταθήκη όρων και εννοιών, συλλογιστικών και ερευνητικών μεθόδων, φιλοσοφικών σχολών και θεωριών, που μπορούν να τίθενται πάντα στη διάθεση του ερευνητή της εκπαιδευτικής πραγματικότητας ως βοηθητικά εργαλεία κατανόησης και ανάλυσης (Γ. Τζαβάρας και Π. Αναστασιάδης)

Φιλοσοφία της παιδείας:

Πλάτων (428-348 π.Χ.): “Πολιτεία”, “Νόμοι”, “Συμπόσιον”, “Μένων”·

Αριστοτέλης (384-322 π.Χ.): “Πολιτικά”, “Ηθικά Νικομάχεια”·

Rousseau (1715-1778 μ.Χ.): “Αιμίλιος ή Περί Αγωγής”, “Κοινωνικό Συμβόλαιο”·

Immanuel Kant (1724-1804 μ.Χ.): “Σκέψεις για την εκπαίδευση”·

Johann Heinrich Pestalozzi (1746-1827 μ.Χ.): “Το απόγευμα ενός ερημίτη”, “Πώς η Γερτρούδη διδάσκει τα παιδιά της”· Herbert Spencer (1820-1903): “Εκπαίδευση, Πνευματική, Ηθική και Σωματική”

Φιλοσοφία της παιδείας:

Montaigne (1533-1592 μ.Χ.): “Δοκίμια” · John Locke (1632-1704): “Μερικές σκέψεις που αφορούν την εκπαίδευση” · Jean Jacques

Friedrich Nietzsche (1844-1900): “Περί του μέλλοντος των σχολείων μας” ·

John Dewey (1859-1952 μ.Χ.): “Σχολείο και Εκπαίδευση”, “Το παιδί και το πρόγραμμα”, “Δημοκρατία και Εκπαίδευση”, “Το πιστεύω μου” ·

A. N. Whitehead (1861-1947 μ.Χ.): “Οι σκοποί της εκπαίδευσης” ·

Bertrand Russell (1872-1970): “Για την εκπαίδευση”, “Εκπαίδευση και Κοινωνική Τάξη” ·

Martin Buber (1878-1965): “Εγώ και Εσύ”

Φιλοσοφία της παιδείας:

Ο όρος Φιλοσοφία της Παιδείας φαίνεται να χρησιμοποιείται για πρώτη φορά μάλλον το 1916. Γ. Κουμάκης (1989, 76), με αναφορά στον Dewey.

Είναι

γεγονός ότι σ' εκείνο το βιβλίο ο Dewey βάζει πολύ κοντά τη φιλοσοφία και την παιδεία: Η εκπαιδευτική άποψη μας κάνει ικανούς να αντικρίσουμε τα φιλοσοφικά προβλήματα εκεί που αναφύονται και επιμένου, εκεί που είναι στην κοιτίδα τους, και εκεί όπου η αποδοχή ή η απόρριψη έχει σημασία στην πράξη.

Αν είμαστε διατεθειμένοι να δούμε την εκπαίδευση ως τη διαδικασία που διαμορφώνει θεμελιώδεις στάσεις, πνευματικές και συναισθηματικές, απέναντι στη φύση και τους συνανθρώπους μας, η φιλοσοφία μπορεί ακόμα και να οριστεί ως γενική θεωρία της παιδείας

Φιλοσοφία της παιδείας:

Κάθε επιλογή της Πολιτείας σε σχέση με την Εκπαίδευση

Κάθε επισήμανση της Κοινωνιολογίας σε σχέση με το βαθμό κοινωνικής δικαιοσύνης, που ενσαρκώνεται σε ένα εκπαιδευτικό σύστημα και συντελείται με τις λειτουργίες του.

Κάθε απόφαση του παιδαγωγού για το είδος παιδευτικού αγαθού που θα προσφέρει (γνώσεις, δεξιότητες, αξίες) στο ακροατήριό του

Κάθε ενέργεια ή παράλειψη εκείνων που είναι υπεύθυνοι για την Παιδεία/Εκπαίδευση

Ότι είναι ή εγκλείει πράξη αξιολογική, που ενδέχεται να επηρεάζει δίκαια ή άδικα την κοινωνική πορεία του εκπαιδευόμενου, προς τη σωστή ή λαθεμένη κατεύθυνση τη διαμόρφωση της προσωπικότητας (την ελευθερία συνείδησης) του εκπαιδευόμενου

Όλες οι έννοιες: γνώση, αξία, ευθύνη, ελευθερία της συνείδησης, πράξη και πολλές άλλες συναφείς εμπίπτουν στα πεδία της Φιλοσοφίας και διαπνέουν όλη τη διαδικασία παιδαγωγίας

Φιλοσοφία της παιδείας:

Η ΦτΠ επιχειρεί μια κατανοητική εμβάθυνση στα θεμέλια της εκπαίδευσης
Όταν αναλαμβάνει να στοχαστεί την εκπαίδευση -μέσα στη σύγχρονη μορφή της αλλά και μέσα στη μακρά πορεία της- είναι να σταθεί σε ικανή απόσταση από την καθιερωμένη εκπαιδευτική πρακτική, ν' αναζητήσει τα θεμέλια που τη στηρίζουν και να επανεξετάσει την αντοχή τους στον κριτικό έλεγχο.

Συνδέεται με τον ανθρωπολογικό προβληματισμό.

Μετά από μια περίοδο 'ανθρωπολογικού κενού' στην Παιδαγωγική, κατά την οποία αυτή υπέστη ποικίλες αιχμαλωσίες επιζητώντας επιφανειακή επικαιρότητα,

- είναι αναγκαία η επιστροφή στον διάλογο με την Φιλοσοφία και ιδίως με τον ανθρωπολογικό φιλοσοφικό στοχασμό

Φιλοσοφία της παιδείας:

Επιχειρεί μια συνεχή υπέρβαση της λιμνάζουσας στασιμότητας

Προσεγγίζει τα φαινόμενα με τη βοήθεια του ‘ερμηνευτικού κύκλου’.
Δεν τα αποκόπτει από τον κόσμο και τη ζωή, γι’ αυτήν προέχει η χωρικότητα και η χρονικότητα.

Ο ρόλος του φιλοσόφου της παιδείας:

- Να αποσαφηνίσει τους θεμελιώδεις τρόπους με τους οποίους σκεπτόμαστε για την παιδεία:
 - τις έννοιες που χρησιμοποιούμε,
 - τα συμπεράσματα στα οποία καταλήγουμε, και
 - τις επιλογές που κάνουμε να καταστήσει φανερά τα κριτήρια που χρησιμοποιούμε στις εκπαιδευτικές μας αποφάσεις να αναλύσει τις κύριες θέσεις που υπάρχουν πάνω σε θέματα εκπαιδευτικής πολιτικής, αποκαλύπτοντας τις συλλογιστικές τους προτάσεις, τις συνέπειές τους και τις εναλλακτικές θέσεις να μας βοηθήσει να κατανοήσουμε καλύτερα το μορφωτικό πλαίσιο και τα προβλήματα που αυτό δημιουργεί

Ο ρόλος του φιλοσόφου της παιδείας:

. Έγκειται στην ερωτηματική σκέψη που αποβλέπει:
στον προβληματισμό του παιδευτικού φαινομένου γενικά και των παιδευτικών ενεργειών που τείνουν στη μόρφωση
στην κριτική θεώρηση των δεδομένων σχημάτων, μοντέλων, αξιών που διέπουν την εκπαιδευτική διαδικασία στη βαθύτερη και πιο συνειδητή γνώση της εκπαιδευτικής περιοχής και του εκπαιδευτικού ρόλου, με στόχο τη βελτίωσή τους

Καταλληλότερες μέθοδοι κατά το Reboul (2002, 55-61) είναι:

Καταλληλότερες μέθοδοι κατά το Reboul (2002, 55-61) είναι:

Η ιστορική μέθοδος

δίνει τη δυνατότητα να θέτουμε κάποιους προβληματισμούς και να ανάγουμε τα πιο συγκεκριμένα και συχνά τα πιο συγκεκριμένα ερωτήματα σε ένα διαχρονικό συλλογισμό, ο οποίος θα τα κατατάξει και θα τα φωτίσει. [...]

Η αναχοστική μέθοδος

- Συνίσταται στο να ξεκινούμε από τα αποτελέσματα των Επιστημών της Αγωγής και να αναζητούμε κάτω από ποιες συνθήκες και μέσα σε ποια όρια
- κατακτήθηκαν

Καταλληλότερες μέθοδοι κατά το Reboul (2002, 55-61) είναι:

Μέθοδος της λογικής ανάλυσης

- Αγγλοσάξονες, είναι η λογική ανάλυση, η οποία συνίσταται στη διερεύνηση του περί της παιδείας λόγου, στον καθορισμό των όρων του, την ανάλυση των διατυπώσεών του, τον έλεγχο των συλλογισμών του, μέχρι την αποκάλυψη της αμφιλεγόμενης φύσης του ή των εσωτερικών αντιφάσεών του.. [...]

Μέθοδος a contrario

- ορίσουμε την αληθινή διδασκαλία, θα παρατηρήσουμε ότι κανείς δε δέχεται να την αναγάγει σε μια τεχνική
- εκγύμνασης, πλύσης εγκεφάλου ή κατήχησης. Κανείς δε θέλει να περιορίσει τη μόρφωση σε απλή πληροφόρηση, κι ακόμα περισσότερο σε παραμόρφωση.
- Διαλεκτική μέθοδος

Καταλληλότερες μέθοδοι κατά το Reboul (2002, 55-61) είναι:

Μέθοδος της λογικής ανάλυσης

- προτιμούν οι Αγγλοσάξονες, είναι η λογική ανάλυση, η οποία συνίσταται στη διερεύνηση του περί της παιδείας λόγου, στον καθορισμό των όρων του, την ανάλυση των διατυπώσεών του, τον έλεγχο των συλλογισμών του, μέχρι την αποκάλυψη της αμφιλεγόμενης φύσης του ή των
- εσωτερικών αντιφάσεών του.. [...]

Μέθοδος a contrario

- [...] Για παράδειγμα, αν θέλουμε να ορίσουμε την αληθινή διδασκαλία, θα παρατηρήσουμε ότι κανείς δε δέχεται να την αναγάγει σε μια τεχνική
- εκγύμνασης, πλύσης εγκεφάλου ή κατήχησης. Κανείς δε θέλει να περιορίσει τη μόρφωση σε απλή πληροφόρηση, κι ακόμα περισσότερο σε παραμόρφωση.

Καταλληλότερες μέθοδοι κατά το Reboul
(2002, 55-61) είναι:

Η Διαλεκτική μέθοδος

[...] Ας θυμηθούμε ότι αυτή η μέθοδος ξεκινά από **τις αντιθέσεις μεταξύ ιδεών και θεωριών** και δείχνει ότι κάθε έννοια, λόγω ακριβώς των ανεπαρκειών της, μας παραπέμπει στην αντίθετή της και ότι οι αντιθέσεις αυτές δεν μπορούν να ξεπεραστούν παρά μόνο από μια ποιοτικά διαφορετική σύνθεση που ενσωματώνει ό,τι πραγματικά θετικό διαθέτει η κάθε θέση

Οι κλάδοι και οι επιστήμες με τις οποίες συνδέεται στενότερα είναι:

Πολιτική Φιλοσοφία και Εκπαιδευτική Πολιτική, Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, Παιδαγωγική Ψυχολογία και Σχολική Πρακτική

Αναγκαιότητα της φιλοσοφικής εκπαίδευσης - σχέση με τις άλλες επιστήμες της Αγωγής και φιλοσοφικό

υπόβαθρο της διδασκαλίας

Αναγκαιότητα της φιλοσοφικής εκπαίδευσης - σχέση με τις άλλες επιστήμες της Αγωγής και φιλοσοφικό υπόβαθρο της διδασκαλίας

αναγκαιότητα της φιλοσοφικής εκπαίδευσης προκύπτει από το ότι η Φιλοσοφία νοείται ως βασική επιστήμη που ενώ δεν έχει συγκεκριμένο αντικείμενο σχετίζεται με τον στοχασμό της ανθρώπινης σκέψης καθώς επίσης και των επιστημολογικών τοποθετήσεων.

Θέτει ερωτήματα που δεν μπορούν να απαντηθούν άμεσα από τις ειδικές επιστήμες, αλλά δίνουν σε αυτές νέους προσανατολισμούς.

Αναγκαιότητα της φιλοσοφικής εκπαίδευσης - σχέση με τις άλλες επιστήμες της Αγωγής και φιλοσοφικό υπόβαθρο της διδασκαλίας

να κάνεις ΦτΠ σημαίνει να λαμβάνεις την παιδεία ως αντικείμενο στοχασμού, με τον ίδιο τρόπο με τον οποίο άλλοι κλάδοι της φιλοσοφίας ενδιαφέρονται για

- τις επιστήμες, την τέχνη, την ηθική...
- Η ΦτΠ εργάζεται επί των εννοιών, φέρνει στο φως ομοιότητες σκέψεων ή
- αντιθέσεις όχι πολύ φανερές, δεν θεωρεί τίποτα αυτονόητο, είναι προσεκτική ως προς τους νόμους της λογικής και ξετρυπώνει τις αντιφάσεις, ανέρχεται, για να κατανοήσει μια ιδέα, στις προϋποθέσεις της, αναλύει το νόημά της

Αναγκαιότητα της φιλοσοφικής εκπαίδευσης - σχέση με τις άλλες επιστήμες της Αγωγής και φιλοσοφικό υπόβαθρο της διδασκαλίας

Ο στόχος της δεν είναι τόσο να οικοδομήσει νέες γνώσεις σχετικά με την εκπαίδευση, αλλά να προσφέρει ένα **νέο βλέμμα** και νέα

ή **ανανεωμένα ερωτήματα** σχετικά με αυτές τις γνώσεις

Η Φιλοσοφία της Παιδείας ανήκει ταυτόχρονα και στον χώρο της Φιλοσοφίας και στο χώρο της παιδείας. Ωστόσο είναι αυθύπαρκτη και την έχουν ανάγκη όλες οι επιστήμες της εκπαίδευσης

Είναι η Επιστήμη των Επιστημών της Αγωγής, που ασκεί χρέη επιστημολογίας για καθεμιά από αυτές. Έτσι η ΦτΠ είναι η παιδεία κοιταγμένη από τη σκοπιά της Φιλοσοφίας

Σχέση με την Παιδαγωγική:

✓ Φιλοσοφία και Παιδαγωγική διεκδικούν τα πρώτα κείμενα που γράφτηκαν για την παιδεία βάζοντας περίπου στο **17ο αιώνα** τις απαρχές τους

Ο Έρβαρτος (Johann Friedrich Herbart) 1776-1841 εμφανίζει πρώτος μέσα από τα συγγράμματά του τη Γενική Παιδαγωγική (1806) και ύστερα την

✓ Ψυχολογία

(1824-1825). Πρωτοπόρος στα δύο αυτά γνωστικά αντικείμενα και ορόσημο στην αυτονόμηση και εξέλιξη των Επιστημών της Εκπαίδευσης

Η Ψυχολογία αυτονομείται και εξελίσσεται στο τέλος του 19ου αιώνα ενώ η Παιδαγωγική δεν έχει αποδεσμευτεί ούτε στα μέσα του 20ου αιώνα.

Συγκλονίζεται από μια κρίση ταυτότητας, αφού επαναπροσδιορίζονται όλες οι

Η ΦτΠ και η σχέση της με την Εκπαιδευτική Πολιτική :

μορφωτικό περιεχόμενο και τις επαγγελματικές ειδικεύσεις της παρεχόμενης εκπαίδευσης

Αναφορά: ο **Πλάτων** στην ιδανική “**Πολιτεία**” και ο **Ρουσό** στο ιδανικό “**Κοινωνικό Συμβόλαιο**”

Αριστοτέλης: Αναφέρει ότι αυτή (υπόθεση) πρέπει να είναι κοινή, και επομένως υπόθεση της πολιτείας, αλλά, σα γνήσιος φιλόσοφος, προβληματίζεται μπροστά σε μια κατάσταση αντιγνωμιών

Η ΦτΠ και η σχέση της με την Εκπαιδευτική Πολιτική :

Αυτονόητη η σχέση της ΦτΠ με την Κοινωνιολογία της Εκπαίδευσης, αφού η παιδεία είναι ένα κοινωνικό φαινόμενο ή κοινωνική λειτουργία.

Η παιδεία είναι βασικά κοινωνική λειτουργία. Κατά συνέπεια η φιλοσοφία της παιδείας δεν είναι δυνατό να εξετάζει το παιδευτικό φαινόμενο 'αφηρημένο', δηλαδή ξεκομμένο από τις κοινωνικές συνθήκες παρουσίας και λειτουργίας του. (Μπαλάσκας, 1984, 19)

Η κοινωνία είναι ένα οργανικό σύνολο από άτομα· τα άτομα πάλι είναι τα όργανα της κοινωνίας· δεν έχουν ξεχωριστή ύπαρξη έξω από την κοινωνία. Το άτομο ζει μέσα στην κοινωνία, για την κοινωνία και με την κοινωνία. Μα από το άλλο μέρος και η κοινωνία υπάρχει μόνο ανάμεσα και με τα άτομα που την αποτελούν (Dewey, 1972,86-87).

Η σχέση της ΦτΠ με την Παιδαγωγική Ψυχολογία και τη Σχολική Πρακτική

δεν ιδιοποιείται δικές τους αρμοδιότητες, αλλά επισημαίνει:

Την προσοχή στο κατά πόσον η θεωρητική τους θεμελίωση έχει τα εχέγγυα της επιστημονικότητας, και επομένως εάν οι προτάσεις τους για αξιοποίηση στην πράξη έχουν την απαραίτητη εγκυρότητα και αξιοπιστία·

Συμβάλει στο ξεκαθάρισμα ανάμεσα στο περιεχόμενο μάθησης και στον τρόπο πρόσκτησής του, πιο συγκεκριμένα ανάμεσα στο τι θα διδαχτεί και στο πώς θα διδαχτεί, και εν συνεχεία στο διαφορετικό τρόπο ελέγχου και αποτίμησης του

ενός και του άλλου συστατικού στοιχείου

Πρέπει να πειστούμε μαζί με **τον Rousseau**, ότι ο άνθρωπος δεν είναι παρά ένας

από τους τρεις αφέντες που έχει το παιδί (**πλάι στη φύση και στα πράγματα**) και να παραδεχτούμε μαζί με τον Kant ότι καμιά ανθρώπινη γενιά δεν είναι ικανή να παρουσιάσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εκπαίδευσης.

Η σχέση της ΦτΠ με την Παιδαγωγική Ψυχολογία και τη Σχολική Πρακτική

Πρέπει να πειστούμε μαζί με τον Rousseau, ότι ο άνθρωπος δεν είναι παρά ένας από τους τρεις αφέντες που έχει το παιδί (πλάι στη φύση και στα πράγματα) και να παραδεχτούμε μαζί με τον Kant ότι καμιά ανθρώπινη γενιά δεν είναι ικανή να παρουσιάσει ένα ολοκληρωμένο σχέδιο εκπαίδευσης.

Οι διάλογοι

- Τίμαιος", "Γοργίας", "Πρωταγόρας"
- Τρεις μόνο διάλογοι, το "Συμπόσιο", "Πολιτεία" και οι "Νόμοι" τιτλοφορούνται από το περιεχόμενό τους.
- Σ' όλους τους διάλογους τη συζήτηση διευθύνει ο Σωκράτης. Στους παλαιότερους
- διάλογους διατηρεί την εικόνα του πραγματικού Σωκράτη, ενώ στους νεότερους κάτω από το πρόσωπο του δασκαλου κρύβεται ο ίδιος ο

Παιδεία και Πλάτωνας

Για τον Πλάτωνα η υπόθεση της Παιδείας έγινε εξ' ίσου σημαντική όσο και η επιστημονική έρευνα. Για τον Αθηναίο σοφό και τα δύο αυτά συνθετικά αποτελούν μέρος του ίδιου προβλήματος. Για να εντοπίσουμε την αλήθεια χρειαζόμαστε διανοητική παίδευση.

Ο μόνος τρόπος να δούμε την αλήθεια, λέει ο Πλάτωνας, είναι μέσα από τα μάτια της ψυχής. Και μόνο μια ενάρετη ψυχή μπορεί να δει την αλήθεια.

Παιδεία και Πλάτωνας

εκ τούτου -για να χρησιμοποιήσουμε την πλατωνική αλληγορία τού σπηλαίου- η ψυχή πρέπει να είναι καλά παιδευμένη και ώριμη για να εγκαταλείψει το σπήλαιο των φαινομένων και να δει τις ιδέες που σχηματίζουν τα πάντα γύρω της.

Η παιδεία είναι απαραίτητη για την αποκάλυψη της αλήθειας, και η αλήθεια δεν είναι μόνο χρήσιμη για την ίδια την παιδεία, σαν αυτοσκοπός, αλλά αποτελεί και στόχο απελευθέρωσης του ατόμου από την κατάσταση της δουλείας που το υποτάσσει η έλλειψή της.

Παιδεία και Πλάτωνα

Η πλατωνική φιλοσοφία είναι **ιδεοκρατική**.

Εισάγει δηλ. τη θεωρία των ιδεών, οι οποίες κατά τον Πλάτωνα είναι οι γενικοί και αιώνιοι τύποι των πραγμάτων,

οι ουσίες που γίνονται αντιληπτές μόνο με το λογικό και όχι με την αίσθηση.

Τα αισθητά τα θεωρεί είδωλα των ιδεών

Παιδεία και Πλάτωνα

Έτσι αναγνωρίζει δύο κόσμους,

τον αισθητό, ο οποίος διαρκώς μεταβάλλεται και βρίσκεται σε ασταμάτητη ροή, κατά τον Ηράκλειτο, και

τον νοητό κόσμο, τον αναλλοίωτο, δηλ. τις ιδέες, οι οποίες υπάρχουν σε τόπο επουράνιο. Αυτές είναι τα αρχέτυπα αυτού του ορατού κόσμου, τα αιώνια πρότυπα και παραδείγματα

Παιδεία και Πλάτωνα

ΚΟΣΜΟΣ

```
graph TD; A[ΚΟΣΜΟΣ] --> B[ΑΙΣΘΗΤΟΣ]; A --> C[ΝΟΗΤΟΣ];
```

ΑΙΣΘΗΤΟΣ

ΝΟΗΤΟΣ

Παιδεία και Πλάτωνας

Για τον Πλάτωνα η ψυχή είναι άυλη οντότητα. Η ιστορία και η προοπτική της είναι εντελώς διαφορετική από αυτήν της υλικής υπόστασης του σώματος. Για τον Πλάτωνα η ψυχή του κάθε ανθρώπου προϋπάρχει της γέννησής του. Και μετά τον θάνατο του σώματος συνεχίζει μόνη της να λειτουργεί. Στην ψυχή διακρίνει τρία μέρη, το λογιστικό, το θυμοειδές και το επιθυμητικό. Γι' αυτό και αναγνωρίζει τρεις αρετές,

τη σοφία, την ανδρεία και τη σωφροσύνη,
η καθεμία από τις οποίες αντιστοιχεί και σε ένα από τα τρία μέρη της ψυχής.

Παιδεία και Πλάτωνας

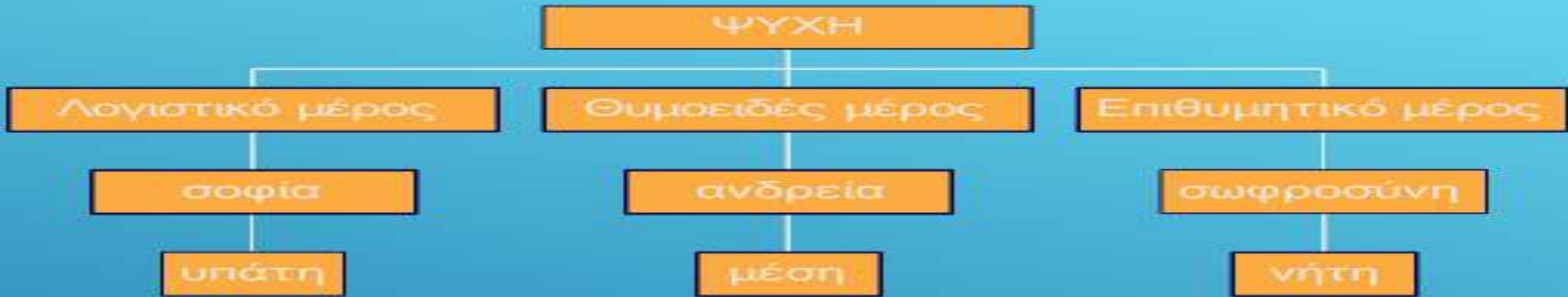
- Τις τρεις αυτές αρετές της ψυχής τις παραλληλίζει με τις τρεις χορδές της λύρας, **την υπάτη, τη μέση και τη νήτη.**
- Αλλά οι τρεις αυτές αρετές πρέπει να αναπτύσσονται αρμονικά, ώστε το λογιστικό ως θείο να κυβερνά,
- το θυμοειδές να υπακούει σ' αυτό ως βοηθός, και τα δύο μαζί να διευθύνουν
- το επιθυμητικό, για να μην επιχειρεί, να άρχει αυτό, αφού είναι το πιο άπληστο και το κατώτερο μέρος της ψυχής. Από την αρμονική ανάπτυξη των τριών αρετών αποτελείται η δικαιοσύνη, η οποία είναι αρμονία των τριών άλλων αρετών.

Παιδεία και Πλάτωνας

- **Θάνατος και Πλάτωνας**
- Κατά τον Πλάτωνα και πολλών γνωστών φιλοσόφων, η φιλοσοφία αναδεικνύεται σε μελέτη θανάτου. Όλοι οι φιλόσοφοι μιλούν για την προετοιμασία που θα πρέπει να έχει ο άνθρωπος να υποδεχθεί τον θάνατο με ανακούφιση, όποτε και αν έλθει αυτός.
- Σύμφωνα με τον Πλάτωνα η αναζήτηση της αλήθειας εμποδίζεται από το σώμα, τον αισθητό κόσμο. Οι αισθήσεις μας παραπλανούν και μας παρασύρουν σε παραισθήσεις και ψευδαισθήσεις, έτσι μας αποκλείουν από την αλήθεια και τη γνώση της αρετής.

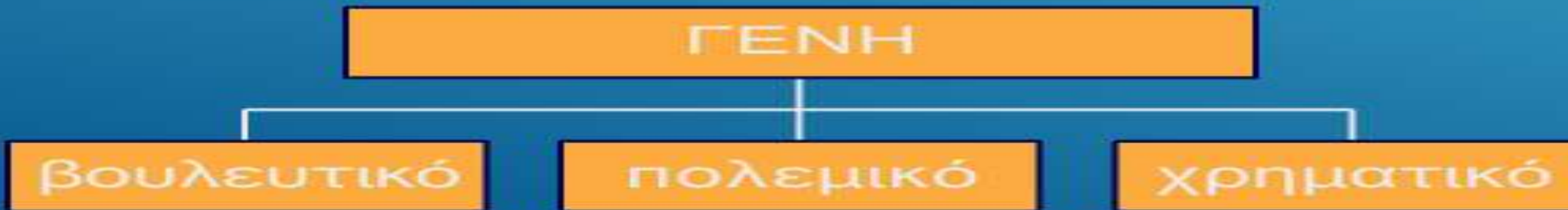
Παιδεία και Πλάτωνας

- Ο μόνος τρόπος για να ανακαλύψεις την αλήθεια και την γνώση της αρετής, πετυχαίνεται με τον φυσικό θάνατο.
- Έτσι αποδεσμεύεται η ψυχή από το σώμα και την επιρροή των αισθήσεων. Οι φιλόσοφοι το γνώριζαν αυτό και προετοιμάζονταν για τον θάνατο τους και δεν έπαυαν ούτε στιγμή να μην το φέρνουν στο μυαλό τους. Η πλειοψηφία του κόσμου αντιμετωπίζει τον θάνατο ως συμφορά. Αυτό δεν σήμαινε φυσικά ότι θα πρέπει να επιδιώξουμε να αυτοκτονήσουμε όπως εισηγήθηκαν κάποιοι οπαδοί της στωικής φιλοσοφίας

Επειδή και η πόλη αποτελεί μία μεγέθυνση του ανθρώπου, διακρίνει και σ' αυτήν τρία γένη: το βουλευτικό, το πολεμικό και το χρηματικό, τα οποία αντιστοιχούν προς τα τρία μέρη της ψυχής.
Όπως στον άνθρωπο έτσι και στην πόλη πρέπει να υπάρχει η δικαιοσύνη, δηλ. η αρμονία, που πετυχαίνεται, όταν και στην πόλη το καθένα από τα γένη εκτελεί το δικό του έργο και δεν επιδιώκει τα ξένα

ΠΟΛΗ

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ

- η θεώρηση της γνώσης ως **ανάμνησης**.
- Σύμφωνα με τον Πλάτωνα, η ανθρώπινη ψυχή πριν πέσει στον κόσμο των πραγμάτων έζησε σε έναν ιδανικό κόσμο, τον κόσμο των ιδεών. Εκεί ήταν που γνώρισε την πραγματική ουσία των πραγμάτων.
- Τα πράγματα που γίνονται αισθητά στον άνθρωπο στη διάσταση του υλικού κόσμου, δεν αποτελούν παρά **απομιμήσεις, «σκιές», είδωλα** του αληθινού κόσμου των ιδεών. Επομένως ο άνθρωπος δεν ανακαλύπτει, **αλλά θυμάται αλήθειες** που κάποτε γνώρισε στον κόσμο των ιδεών. Όλοι έχουν μέσα τους τη γνώση και την αλήθεια και αυτό που πρέπει να γίνει είναι να την ανακαλέσουν **στη μνήμη τους**. Εξάλλου η ετυμολογία της αλήθειας σημαίνει την **άρση της λήθης**.

Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΟΥ ΠΛΑΤΩΝΑ

- Ο Πλάτων ασχολείται εκτενώς με την **Πολιτική Φιλοσοφία**, καθορίζοντας και αναλύοντας μια συγκεκριμένη δομή πολιτικής διάρθρωσης ενός κράτους. Η **Πολιτεία του Πλάτωνος** χωρίζεται σε τάξεις βάσει ικανοτήτων και καταγωγής (πρβλ αριστοκρατία) και σε έναν υπέρτερο ηγεμόνα, ο οποίος πρέπει αποκλειστικά να είναι Φιλόσοφος.
- Ο Πλάτων αφιερώνει μεγάλο μέρος των συγγραμμάτων του στο φιλοσοφικό ζήτημα του **Έρωτα με τη διττή του σημασία**: αφενός την έλξη μεταξύ δασκάλου και μαθητή (εραστή και ερωμένου), αφετέρου την τάση του ανθρώπου για ανάμνηση, για συνάντηση με τον κόσμο των ιδεών. Επιπρόσθετα, με αφορμή το ζήτημα του έρωτα, πραγματοποιεί ενδελεχή ψυχολογική ανάλυση της ανθρώπινης προσωπικότητας σε μέρη, θεωρίες τις οποίες αναδιατυπώνουν με άλλο τρόπο οι ψυχολόγοι (Freud) του 20ου αιώνα μΧ.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ ΕΡΩΤΑΣ

- Ο Πλάτων αφιερώνει μεγάλο μέρος των συγγραμμάτων του στο φιλοσοφικό ζήτημα του **Έρωτα με τη διττή του σημασία**: αφενός την έλξη μεταξύ δασκάλου και μαθητή (εραστή και ερωμένου), αφετέρου την τάση του ανθρώπου για ανάμνηση, για συνάντηση με τον κόσμο των ιδεών.
- Επιπρόσθετα, με αφορμή το ζήτημα του έρωτα, πραγματοποιεί ενδελεχή ψυχολογική ανάλυση της ανθρώπινης προσωπικότητας σε μέρη, θεωρίες τις οποίες αναδιατυπώνουν με άλλο τρόπο οι ψυχολόγοι (Freud) του 20ου αιώνα μΧ.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

- Κατά τον Πλάτωνα, ο απελεύθερος δεσμώτης είναι ο **φιλόσοφος**,
- ο οποίος βλέπει τα ίδια τα όντα, τις ιδέες, και όχι τα είδωλά τους. Οι αλυσοδεμένοι σύντροφοι του είναι οι κοινοί άνθρωποι που, έχοντας εθισθεί στις απατηλές παραστάσεις των αισθητών πραγμάτων, ζουν, χωρίς να το ξέρουν, μέσα στο ψέμα.
- Πάντοτε βέβαια, για τον Πλάτωνα, υπάρχει η δυνατότητα απεμπλοκής των αλυσοδεμένων ανθρώπων από τις πλάνες τους. Για να το πετύχουν αυτό, χρειάζεται να αποδεσμευτούν από τις αλυσίδες τους. Αυτές συμβολίζουν τις αισθήσεις τους, που τους υποχρεώνουν να παρατηρούν μόνο τα απατηλά είδωλα των ιδεών, των αληθινών όντων.
- Αντί για τις αισθήσεις τους όμως θα πρέπει να εμπιστευτούν το νου τους.

ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ ΕΡΩΤΑΣ

επίδραση του φιλοσόφου αυτού υπήρξε πάρα πολύ μεγάλη.
Η ιστορία της

- φιλοσοφίας μέχρι τον Κικέρωνα είναι γεμάτη από αυτόν και είτε αμφισβητεί είτε ακολουθεί τη διδασκαλία του. Οι πατέρες της εκκλησίας από αυτόν δανείζονται ιδέες και επιχειρήματα και τον θεωρούν τον πιο σημαντικό αντιπρόσωπο της ανθρώπινης φιλοσοφίας.
- Αλλά και η νεότερη φιλοσοφική σκέψη δεν έμεινε ανεπηρέαστη από τον Πλάτωνα. Τα διάφορα φιλοσοφικά συστήματα ή προσπαθούν να ανατρέψουν τις ιδέες του ή οικοδομούν πάνω σ' αυτές.